

Ciemnik czarny *Melanophila acuminata* – nowy dla Bieszczadów chrząszcz z rodziny bogatkowatych

Chrząszcze z rodziny bogatkowatych (*Coleoptera*, *Buprestidae*) ze względu na swe kształty i ubarwienie ciała – jaskrawe z metalicznym połyskiem, wyraźnie odznaczają się w naszej faunie. W trakcie rozwoju związane są najczęściej z drewnem. W Bieszczadach odnotowano zaledwie 16 gatunków z rodziny bogatkowatych, co stanowi 19% fauny Polskiej (Pawłowski i in. 2000).

Dnia 4.06.2000 r. w miejscowości Wołosate w Bieszczadzkiem Parku Narodowym odnotowano występowanie nowego dla fauny Bieszczadów i rzadko spotykanego chrząszcza ciemnika czarnego *Melanophila acuminata*, należącego do rodziny bogatkowatych *Buprestidae*. Jednego osobnika tego gatunku zaobserwowano na opalanej przez ogień ławeczce w pobliżu płonącego ogniska.

Ciemnik czarny jest gatunkiem holarktycznym, rozpowszechnionym w całej Europie aż do najdalszych lesistych krańców północnych. W Polsce chrząszcz ten jest spotykany rzadko i nielicznie w różnych częściach kraju (Burakowski i in. 1985). Najbliżej położone stanowiska tego gatunku w południowo-wschodniej Polsce podane w *Katalogu fauny Polski* to okolice Przemyśla i Nowego Sącza. W publikacji dotyczącej chrząszczy bogatkowatych Beskidów Ukraińskich wykazano ciemnika dwukrotnie: z obwodu Lwowskiego (Tuchla, rejon skoliwskij) (Zahajkewycz 1978) na podstawie zbiorów Państwowego Muzeum Przyrodniczego we Lwowie oraz z obwodu Zakarpackiego (Użok) (Zahajkewycz 1958). Ciemnik czarny pojawia się zazwyczaj w dość specyficznych warunkach, tzn. na pożarzystkach. Chrząszcze latają podczas pożaru, siadając na nadpalonych, ciepłych pniach. Po kopulacji samice składają jaja na szyi korzeniowej drzew w miejscach, gdzie nie dotarł ogień. Cykl rozwojowy tego gatunku trwa jeden rok, larwy żerują pod korą i w bielu. Jesienią larwy wgryzają się w drewno, i tuż pod jego powierzchnią budują komorę poczwarkową, w której z nastaniem wiosny następuje przepoczwarczenie. Chrząszcze ciemnika czarnego pojawiają się od maja do września. W tym okresie można je czasem dostrzec na wypalonych pniach i zwęglonej korze, na których z powodu ciemnej barwy ciała są trudne do zauważenia. *Imagines* nie występują nigdy na kwiatach. Miejsce lęgów tego gatunku stanowią głównie drzewa iglaste (sosny, świerki, jodły, jałowce), osłabione lub zamierające wskutek pożarów, rzadziej liściaste (dęby, buki, brzozy) (Burakowski i in. 1985).

Marek Holly

PIŚMIENNICTWO

Burakowski B., Mroczkowski M., Stefańska J. 1985. *Katalog fauny Polski* cz. 23, T. 10: 29–30.

Janickij T. 1999 *Bogatkowate (Coleoptera, Buprestidae) Beskidów Ukrainskich*. Roczn. Bieszcz. 8: 213–234.

Pawłowski J., Petryszak B., Kubisz D., Szwałko P. 2000. *Chrzęszcze Coleoptera Bieszczadów Zachodnich*. Monogr. Bieszcz. 8: 9–143.

Zahajkewycz I. K. 1958. *Komachy – shkidyky derewnych i czaharnykh porid zachidnych oblastej Ukrainy*. Wyd. AN URSS, Kijów.

Zahajkewycz I. K. 1978. *Tverdokryli rodyny zlatok (Coleoptera, Buprestidae)*. Katalog muzejnych fondiw, Zbirnyk naukowych prac DPM AN URSS, Naukowa dumka, Kyjiv: 210–229.